Ч. 43. Pocztowa należytość opłacono ryczałtem · Львів, неділя 21. жовтня 1928. · Рік XXX.

СВОБОДА

СЕЛЯНСЬКА ГАЗЕТА

Орґан Українського Національно-Демократичного Обєднання.

Виходить що тижня в неділю.

Адреса редакції і адміністрації: „Свобода“, Львів, Ринок 10, II. пов.

Телеф. Редакції: 29-41.

ПЕРЕДПЛАТА виносить в краю: місячно 80 сот., чвертьрічно 2 зол. 20 сот. В Америці 2 дол. річно. Зміна адреси 50 сотиків. Поодиноке число коштує 20 сот.

Телеф. Друкарні: 29-26.

Вставаймо до боротьби!

Грізні та незвичайно важкі часи переживає український нарід. Тут недорід і господарська скрута, тут голод заглядає хліборобам і їх худобі в очи, а тут ще зі всіх боків суне на наші землі ворожа навала з ріжними політичними практиками, що мають на меті геть нас здавити і поневолити. На нашу організаційну роботу сиплються ріжні заборони, всяким проявам нашого національного життя робиться на кождім кроці перешкоди, а одночасно пробують всіми способами нас розеднати, розбити й ослабити. А щоби лекше перевести свої діявольські пляни, стараються найперше відділити нашу народню масу від інтелігенції, позбавити її провідників. Бо вони все ще вірять, що українська народня маса це давний безідейний „почциви людек“, що не має ніяких національних ідеалів і рад вдоволитися тільки ложкою страви а про всякі громадянські і суспільні порядки йому байдуже. Рахують на його темноту і культурну відсталість, яку все ще уявляють собі в пересадних і дивовижних розмірах.

На щастя всі ті ворожі замисли і пляни будовані на дуже хиткім ґрунті, бо на незнанню нашого народу. Пиха, чванькуватість і жажда панування не позволяють нашим переможцям пізнати блище української народньої маси, що живе свідомим національним життям і ступає вперед до кращої долі в рамках плянової організації. Сокільські і Лугові свята у Львові, Перемишлі, Стрию, Станиславові та в інших повітових осередках краю, кооперативні свята, масові поминки полеглих за народню волю, ріжні просвітні свята і ювилеї, а притім масовий вічевий рух з участю українських послів — все те докази не тільки великої національної свідомости наших народних мас, але також великої єдности українського селянства, робітництва й інтелігенції. Все те найкраща відповідь на всі ворожі пляни розеднати наш нарід, щоб захопити команду над народніми масами та повести їх на манівці — собі на користь а нам на загибіль!

Всеж таки одного не вільно нам забувати. Вся наша організаційна робота стрічається з великою перешкодою, яка лежить таки в нас самих. Цею перешкодою є неграмотність наших народніх мас. До нашого народу все ще не має приступу ні книжка, ні газета, ні взагалі друковане слово, цей найбільший помічний середник у всякій організаційній акції. Передвоенну неграмотність, що старанно була зберігана польською шляхтою, збільшили ще военні роки, а в останньому часі польські школи по наших селах. З тої школи виходять наші діти без належного знання штуки читання і писання. З тою великою перешкодою в нашому організаційному життю мусимо всіми силами боротися. Особливо наша інтелігенція мусить перевести безпощадну боротьбу з цим внутрішним ворогом, навчити всіх неграмотних українського письма, щоби кинути масово книжку в нарід, пустити в нього світло свідомости і знання. Книжка це неоцінена річ, без якої годі уявити собі культурну працю. Найсвітліші хвилі в життю народів заховала книжка. Дні смутку і воскресення, змагання за волю записала книжка. Все, що світ дав найкращого, всі помисли людського ума записала для нас і записує для дальших поколінь книжка.

Як відомо, місяць жовтень є місяцем української книжки, місяцем її поширення, зацікавлення до українського друкованого слова. Кождий українець в тім місяци мусить подумати про книжку і стягнутись з послідного, щоби купити бодай одну. Сам, або на спілку, коли дорозча, але мусить. Бо це сьогодня у нас найпевнійша зброя проти наших злиднів, на яку нема заборони. Коли хто не сповнить цього обовязку, тим гірше для нього, тим гірше для народньої справи.

Крім того признаїм **рік грамотности** нашого народу. Нехай тим роком буде ювилейний рік товариства „Просвіти“. Хоч 60-ліття матері наших освітних товариств і організацій минає 8-го грудня ц. р., то головне ювилейне свято буде в літі 1929 р. разом з краєвою господарською виставою та іншими святами. Нехайже той час, починаючи від 1. листопада ц. р. буде присвячений завзятій боротьбі з нашим страшним ворогом — неграмотністю і темнотою! Нехай в цій боротьбі возьмуть участь всі наші чинники, вся наша інтелігенція, а тоді дамо ще кращу відповідь всім ворожим замислам на загибіль українського народу! Тоді прийде конець всякому нашому лихоліттю.

Громадські буджети.

Ще в квітні 1926. р. розписано у Сх. Галичині вибори до громадських рад. На жаль вибори до громадських рад непокінчені ще по нинішний день. Сьогодні є ще сотки таких громад, де урядують наказні комісарі, де відбувалися вже кілька разів вибори і де залягають цілими роками протести в справі громадських виборів. Багато громадських рад розвязано, тому що їх склад не подобався сильним цього міра, а влада не спішиться з розписанням нових виборів. Але і в тих громадах, де істнуючі виборні вже громадські ради є в наших руках, не діється добре. З давної громадської самоуправи остала тільки тінь. Маємо численні випадки, де політична влада, а навіть органи державноеї поліції вмішуються протизаконно в громадські справи і стараються громадську раду зробити послушним знаряддям своєї політики. Знаю багато випадків, де староство а навіть поліція наказує громадським радам, кого вона має вибирати громадським писарем.

В оцій статейці займуся я одною болячкою громадської самоуправи, а саме наказними громадськими буджетами. Громадська рада має право самостійно ухвалювати свій буджет, буджет громадських видатків і громадських приходів. На жаль діється таке, що громади заздалегідь, ще заки приступлять до уложення буджету, дістають доручення від повітових виділів, а властиво від старостів, які тепер в цілому краю виконують завдання повітових виділів, доручення, які позиції видатків мають громадські ради вставляти до громадських буджетів. Доручається громадам вставляти поважніші квоти на „пшиспособєнє войскове“ та на польські приватні школи. На прим. в перемишлянському повіті громади дістали доручення вставити в буджет поважніші квоти на польську приватну ґімназію в Перемишлянах, хоча в тій школі нема зовсім дітей української народности. Дальше доручається вставляти в громадських буджетах датки на ріжні польські патріотичні цілі, на польські захоронки, „товажиства школи людовей“ та на установи, які може і є корисні для повітового міста, але з яких не користає населення сільських громад. Одним словом від початку до кінця накидається громадам видатки, яких вони не хотять поносити. Коли би ми були в силі обчислити, кілько українські громади видали в цей спосіб на непотрібні, ба і ворожі українському народові цілі, то ми самі дивувалибся. Міліони, а може десятки міліонів злотих.

З другої сторони українські громадські ради замало або й зовсім не вставляють в громадські буджети видатків на українські культурно-освітні цілі. Як мало українських громад умістило в буджеті даток на Рідну Школу, на інвалідів, на руханково-пожарниче товариство Луг і Сокіл в даній громаді, на збільшення бібліотеки місцевої читальні Просвіти і т. п.! Колиби всі громади, де є більшість українського населення, помістили навіть невеликі датки на українські цілі, загальні чи місцеві, то не тільки українські центральні установи не находилибися в прикрому матеріяльному положенні, а що більше, в даній громаді моглиби розвиватися українські товариства та поширювати національне освідомлення.

Правда, десь не десь громадські ради вставляють в своїх буджетах видатки на українські цілі, одначе такі громади це білі круки, отже не диво, що повітові виділи дуже часто не хотять затверджувати в громадських буджетах видатків на українські цілі. Колиби вони бачили збірну волю всіх українських громадських рад, тоді вони не сміли би її нехтувати чи легковажити.

В справі боротьби за громадські буджети є тепер дві актуальні справи:

1. Українська Парляментарна Репрезентація мусить одержати в короткому часі всі матеріяли відносно цього, як громадським радам накидається видатки на польські, чи там непотрібні для громади цілі, та матеріяли про те, що повітові виділи не затвердили видатків на українські цілі. Українські посли і сенатори мусять одержати ті матеріяли, щоби чудасії з громадськими буджетами виказати в соймі і перед цілим світом.

2. Зближається новий буджетовий рік 1929. Вже тепер громадські зверхности укладають проєкти буджетів, а громадська рада має обовязок найпізніще на місяць перед початком року ухвалити буджет. Кождий радний українець повинен подбати про те, щоби в громадському буджеті на новий рік уміщено видатки на українські цілі загальні і місцеві, та щоби громадські ради не ухвалювали в буджеті датків на польські або непродуктивні для нашого народа цілі.

Обі справи є дуже важні і кождий свідомий українець повинен причинитися в загально-національнім інтересі, щоби українські громадські ради сповнили свій обовязок супроти українського народу і українських виборців.

Володимир Целевич, посол.

Конець душехватству.

У Львові відбулася дня 8. ц. м. під проводом митрополита Шептицького конференція (нарада) галицьких епископів усіх трьох обрядів. Предметом наради було рішення апостольської столиці, що декрет конкордії з 1863 р. в справі зміни обряду триває дальше. Цей декрет управильнює відносини між обрядом греко-католицьким і римокатолицьким, а перехід з одного обряду на другий утруднює до тої міри, що важність їх робить залежною від апостольської столиці в кождім випадку. Тимчасом один епископ оголосив, що 98-ий канон нового церковного кодексу зміняє конкордію в тім місці, де ходить о перехід жінки на обряд мужа в цей спосіб, що невіста може без дозволу апостольської столиці свобідно приняти обряд мужа або назад вертати.

На згаданій конф. епископів усіх трьох обрядів стверджено, що мимо нового кодексу і приписів 98. канона, декрет з 1863 р. обовязує дальше в цілости і що всякі переходи (не тільки невісти) без окремого дозволу апостольської столиці неважні. Так рішив сам папа.

Це поновлення заборони переходів має велике і корисне значіння для греко-католицької церкви, котра в останніх роках втратила велике число вірних, яких перетягнули на свій обряд польські ксьондзи. Рішення апостоль. столиці буде оголошене, де треба і можна надіятись, що нарешті скінчиться масове душехватство на шкоду греко-католицької церкви й української нації.

1868 — 1928.

Наведені роки повинні найкраще заговорити до всего громадянства. Цеж життя і праця Матери-Просвіти. Нема в нашому народі ні одної живої людини, яка не завдячувала би своє знання і свідомість праці Просвіти. Всі без огляду на матеріяльне, суспільне положення, а далі особисті переконання — є її дітьми.

З днем 1-го грудня ц. р. розпочинаються ювилейні свята з нагоди 60-ліття її істновання. Святкують його всі українські установи (божвони її діти) — в першу чергу всі філії й читальні „Просвіти“, а далі все громадянство. Час заманіфестування нашої любови, глубокої пошани та гідної громадянської подяки для Матери, яка через 60 літ старається допомогти кожній людині стати новою самодіяльною людиною, якої завданням „обняти широкі обрії нового життя“.

Найкращою подякою з нашого боку буде:

1)Коли кождий громадянин(нка) від наймолодшого до найстаршого стане в рядах під прапором „Просвіти“ і зложить членську вкладку, яка виносить на рік всего два (2) зл.

2) Коли кожна українська установа, церква, громадська рада вірно і непохитно стануть при боці „Просвіти“ і піддержуватимуть її морально і матеріяльно.

Просвітна нива — цеж боєвий фронт, на котрому йде безпощадний бій з найбільшим ворогом нашого народу. А ним є несвідомість та брак доцільного національного виховання. Тож всі ставайте в ряди армії борців за кращу долю народу, за прискорення світлого завтра.

Хто не в рядах „Просвіти“ — цей дезертир, ворог народу! Місця для таких не повинно бути серед нас в днях найбільшого і найдорожчого для нас свята — ювилею 60-ліття „Просвіти“.

Чек на переслання вкладки в прилозі. Хто перший? А першим повинен бути кожний(а)!

Державний буджет.

Що чекає наших податників?

Одною з найважнійших справ кожної держави — це її **буджет**, себто обрахунок доходів і видатків. **Буджет** вираховує держава щорічно (на 1 рік). Кожне міністерство виготовлює свій буджет (свої доходи і видатки), а міністерство фінансів складає і узгіднює цілість державного буджету. Він переходить ще крізь наради Економічного Комітету Ради Міністрів, який рішає про цілу фінансову політику держави, та мусить найти згоду цілої Ради Міністрів. Після того вносять урядовий проєкт буджету до сойму, який має цілих пять місяців часу докладно розглянути його, виправити й ухвалити. Щойно після прийняття буджету соймом і сенатом в остаточній виправці і після оголошення буджету у „Вістнику Державний Законів“ буджет стає правосильний, так як кожний закон.

Очевидно, що всякий буває буджет: кепський і добрий, ощадний і розтратний, справедливий і односторонний. Найкращий він тоді, коли рахується лише з тими доходами, які напевне держава матиме, коли не накладає занадто великих тягарів на населення, та коли рівномірно розділює державні видатки, беручи під увагу передусім найважніші справи, себто ті, в яких є заінтересована найбільша частина населення. Не диво, що справа державного буджету є одною із тих справ, які найбільше цікавлять не тільки всіх політиків (послів і т. д.), але й кожного свідомого громадянина, бо буджет рішає про те, скільки від нього держава візьме і що йому за це дасть. Числа буджету не є мертві: в них як у книжці читати можна про цілу політику того уряду, який буджет складав.

Конституція польська докладно визначує час зголошення буджету до сойму й ухвалення його соймом. У цьому саме місяці (жовтні) уряд (міністерство фінансів) мусить зголосити проєкт буджету на руки маршалка сойму. Чуємо, що уряд уже дійсно склав буджет і віддав його друкувати (це виходить ціла велика книга!). Числа нового буджету ще блище незнані, але відомо вже, скільки вони виносять загалом. Отже новий буджет передбачує аж 2 міліярди 809 міліонів золотих доходу (прибутків) на рік 1929/30 (від 1. квітня 1929 до 1. квітня 1930) і 2 міліярди 801 міліонів видатків за той самий час. Цікаві ті числа тим, що вони такі дуже високі! Цей буджет є вищий від буджету з біжучого року аж на 128 міліонів. На військо передбачено видати аж 814 міліонів, на видатки міністерства внутрішніх справ аж 233 міліони, за те на освітні справи лише 401 міліони і т. д. Коли зважити, що нині є в цілій польській державі у громадян великий брак грошей і що польська держава починає переходити нову господарську скруту, дивно стає, відкіля уряд гадає добути аж таку величезну суму двох міліярдів вісімсот міліонів золотих на зазначені видатки! Тому буде дуже цікаво побачити невдовзі докладні цифри буджету: які джерела доходу уряд намітив собі? Коби не з кишень нашого, бідного селянства.

З ВІЧЕВОГО РУХУ.

КАЛУЩИНА.

Дня 15. вересня ц. р. відбулося справоздавче віче посла Михайла **Струтинського в Новиці.** Пос. Струтинський реферував про діяльність Парляментарної Репрезентації та про організаційні завдання національного табору. В дискусії обговорено цілу низку пекучих місцевих справ, як загарбання поліцією громадського дому, справу сервітутів (в Калущині сервітутові права громад зведено в нівець), справу регуляції Лімниці і інше. По вічу директор Лис зі Стрия виголосив реферат про вагу молочарства. Вирішено в Новиці заснувати районову молочарську спілку.

Дня 28. вересня ц. р. відбулося велике віче під голим небом в **Кропивнику.** У вічу взяли участь громадяне всіх доколичних сіл. Пос. **Струтинський** зложив звідомлення з діяльности Парляментарної Репрезентації, зясовуючи при цьому організаційні завдання на місцях в окремих царинах національного життя. Після промови посла селяни з поодиноких сіл підносили свої побажання до Парляментарної Репрезентації.

ДОЛИНЩИНА.

Дня 24. вересня ц. р. відбулося віче в **Надієві.** Реферував пос. М. **Струтинський.**

Дня 28. вересня ц. р. відбулося справоздавче **віче в Мізуні.** У вічу взяло участь кілька тисяч громадян з Мізуня з сусідних сіл. Реферував посол Антін **Максимович.**

БОРЩІВЩИНА.

Дня 21. вересня ц. р. відбулося велике справоздавче віче у **Волківцях,** на якому здав свій посольський звіт сенатор В. **Бараник.** Присутніх було понад 2.000 осіб із доколичних сіл. Далеко перед селом зустріла сенатора Бараника кінна бандерія в силі 120 їздців, а при вході до села була збудована тріюмфальна брама і тут населення привитало п. сенатора хлібом та сіллю. В часі віча двох присутніх поліціянтів намагалося перешкаджати так п. сенаторови, як і членови Повітового Комітету д-рови Венґльовському. Віче відбулоося, не зважаючи на те, з повним успіхом. Вічевики винесли одноголосно резолюцію, в якій одобрили тактику Українського Соймового Клюбу та програму УНДО.

ЖУРАВЕНЩИНА.

В четвер дня 27. вересня ц. р. відбулося велике віче під голим небом при участи понад 1000 громадян у **Володимирцях.** Проводив вічем о. Герасимович із Ляхович, реферував сенатор д-р **Корнило Троян,** який здав звіт з діяльности Української Парляментарної Репрезентації і намітив плян організації по містах. На віче прибули в великім числі журавенські міщани та селяне з девяти доколичних сіл. В доказ пошани для свойого заступника привитали п. сенатора радні міста Журавна при поромі на Дністрі, а від границі Володимирець проводжали п. сенатора володимирецькі соколи аж до гарно прибраних вороіт, де від всіх установ села привитав сенатора місцевий діяч Григорій Мисак.

Тим привитанням і громадною участю на вічу дала Журавенщина знову доказ, що плекає в своїх серцях українську національну ідею та з повним довірям і пошаною відноситься до речників тих ідей і своїх заступників, членів Української Парляментарної Репрезентації.

Організаційний рух.

Організаційна нарада УНДО в Бережанах.

В середу, 12. вересня ц. р. відбулася в Бережанах в салі „Надії“ довірочна нарада УНДО в організаційних справах.

Прибуло на нараду понад 80 делеґатів з поодиноких громад бережанського політичного повіту. Нараду відкрив голова Повітового Народнього Комітету директор Петрицький. Наслідком арештування секретаря Повітового Комітету, студента Б. Бородайка і його заступника І. Штабалюка деякі громади не дістали запрошення на нараду і не були заступлені. Посол Володимир **Целевич** обговорив блище справу політичного режіму в бережанському повіті, а з окрема справу справоздавчих віч в Каплинцях і Вибудові та звязаних з ними арештувань, справу свята в Лісниках, переслідування Лугів та конфіскати лугових одностроїв. Відтак виголосив пос. Целевич організаційний реферат, порушуючи дуже важні справи членства, партійних фондів, партійної преси, й начеркнув плян поглиблення партійної організації. З других справ порушив посол справу боротьби за українську школу. В шкільній справі вивязалася довша дискусія, в якій забирали голос о. Гарматій, д-р Бемко і інші. Д-р Бемко представив значіння української школи і засоби боротьби за неї, а також зясував наші недомагання у ріжних ділянках праці. Принято резолюції в організаційних справах, а голова п. Петрицький закінчив організіційну нараду завізванням до єдности і праці.

Довірочна нарада в Лежайську.

Дня 30. вересня ц. р. після Загальних Зборів Кружка „Рідної Школи“ відбулася в Лежайську довірочна нарада окраїнних діячів та заточенців. В нараді взяли участь посли **М. Струтинський і В. Зубрицький.** Після оживленої дискусії, в якій обговорено організаційні справи наших західних окраїн, вирішено візвати всіх наших послів, що стоять на національному ґрунті, вступити до спільного Українського Клюбу. Знаменне, що внесення це поставив визначний член соц. радикальної партії. Слід теж підчеркнути промову селянина діяча з Дубецка Михайла Ґайди, який заявив, що село крайно ворожо ставиться до розбивачів національного фронту, та що тільки національна плятформа УНДО може мати тепер успіх на окраїнних селах.

31. жовтня ц. р. кінчиться речинець виповідження обезпечення 1/3 части будинків в ПЗВО. Хто ще не обезпечений в „Дністрі“, нехай не тратить ні хвилини, а піде до аґента „Дністра“, зажадає картки виповідження, виповнить її і вишле поручено до приналежного Воєвідського Інспекторату П. З. В. О. Виповіджену 1/3 часть будинків нехай обезпечить негайно в Товаристві взаїмних обезпечень „Дністер“ у Львові, вул. Руська ч. 20.

30 3—3

Свято ощадности.

Відозва до Українського Громадянства.

За кілька тижнів в дні 31. жовтня ц. р. припадає велике свято, яке обходить весь світ культурний: **Свято Ощадности.**

День 31. жовтня ц. р. припадає на середу, значить на будний, робітний день, непригідний до всенародного святкования великого обходу, та і тому Надзірна Рада Товариства „Ощадність“ перенесла у нас Свято Ощадности **на неділю дня 28. жовтня 1928 р.**

Цей день буде провідним днем обходу нашого Свята Ощадности в цьому році і має відсвяткуватися в першу чергу по повітових містах **в неділю, 28. жовтня ц. р. а через цілий місяць падолист** ц. р. мають відбуватися Свята Ощадности послідовно по всіх селах нашого краю, так щоби не було ні одної громади в нашому краю, деб не відбулося це свято.

Українське громадянство!

Всі культурні народи обходять цей день в році, **як Свято Ощадности,** присвячене для піднесення пошани праці людини та збереження овочів мозільної праці народних мас для добра їх одиниць і цілої нації. Такі подвиги єднають найширші маси народу до ощадности, щоби весь нарід дійшов до добробуту і культурного освідомлення. Та кождий член нашого громадянства чейже відчуває, як велику потребу має наш український нарід, щоб до цего дійти і стати на рівні з іншими культурними і заможними народами!

А Свято Ощадности це не тільки святочний обхід, збори і промови. Нам треба при нагоді цего Свята орґанізуватися і єднатися в „Ощадности“, добувати віру у власні сили та ділом складання наших, хочби найдрібнійших, але масових і постійних ощадностей класти основу нашої господарности і добробуту.

Тому відсвяткуймо достойно дійсний День Ощадности, бо нам треба вже не слів, а діл для добра української нації.

Сподіємось, що в цьому році в дні „Ощадности“ у всіх наших перквах, школах, кооперативах і освітних товариствах, як також у нашій пресі і прилюдних обходах піднесемо животворне значіння ідеї ощадности для українського народу та з Святом Ощадности станем всі разом до дальшого **постійного складання наших ощадностей для поспільного зужиткования їх у своїх установах.**

Львів, дня 3. жовтня 1928.

За Надзірну Раду Тов. „Ощадність“ у Львові: **Д-р Михайло Волошин, О. Дамян Лопатинський.** — За Управу Тов. „Ощадність“ у Львові: **Д-р Кость Левицький, Омелян Саєвич, Д-р Юліян Гірняк.**

В память поляглих.

Свята українського сокільства.

В ріжних сторонах краю йде оживлений сок. рух. На приказ Сокола-Батька зі Львова відбуваються свята в память поляглих побратимів героїв. Дня 30. вересня ц. р. відбулося Сокільське Паланкове Свято в **Сколім** при участи численних сокільських і лугових товариств скільської верховини. По Службі Божій з панахидою відбувся руханковий попис при звуках орхестри з Демні. Вправляли Соколи і Луговики обох полів, а також руховики „Сокола“ із Стрия на конях. Тому що місцева влада заборонила носити однострої і відзнаки, в одностроях виступили тільки делеґати Сокола-Батька із Львова.

Того самого дня відбуло українське сокільство свій паланковий злет у **Чесанові.** Прибуло 8 сокільських гнізд, разом 215 Соколів і 76 Сокілок. Прегарні однострої притягнули велику масу народу. На жаль влада заборонила похід. Після Служби Божої відбувся руханковий попис при звуках сокільської орхестри з Любачева. Це перший виступ сокільства в тих сторонах по війні і він випав взірцево.

Белзчина опровела також тогож дня сокільське свято у **Вербіжі.** Рано відбувся похід доколичних сокільських гнізд на посвячення могили і панахиду за поляглих. Пополудни на гарно положеній площі пописувались Соколи і Сокілки з відзнаками. Свято зробило гарне й тревале враження на присутних.

Лугові свята.

Організаційний рух українського народу поширюється та поглиблюється. З культурно-освітньої, економічної й політичної ділянки переходить на спортово-пожарничу, чого доказом сокільські і лугові свята, що відбуваються тепер в ріжних сторонах краю. Луги і Соколи, переважно сільські, дають огляд своєї праці, яка засвідчує перед світом, що сокільсько-лугова ідея вкорінюється все глибше серед нашого покоління.

Дня 23. вересня ц. р. відбулося Лугове свято в **Перемишлі** при участи Лугів із Старяви, Ляшок, Гусакова, Вірок, Селиськ, Якоманич, Рожубович, Хіднович, Попович, Медики, Мацькович, Лучич, Валяви і Буцова та Соколів з Війська і Трушевич. Прибули також Луги зі Львова і Судової Вишні. В полудне панахида, опісля дефіляда перед Луговою старшиною і привіти. До мішаних вправ стануло понад 500 Луговиків і Луговичок в одностроях і народній ноші. Дальше йшли вправи гуртами, а всі виказали велику справність і дисципліну. Львівський Луг перевів вправи зі сикавкою, а закінчили вежі, масові і мішані, що випали рівно і гарно. Свято випало надсподівано добре і Рада перемиського Луга має вдоволення, що їх праця увінчалась гарним успіхом.

Лугове свято мала також **Бучаччина.** Звиш800 Луговиків і Луговичок, а також Соколів прибули до Бучача з поверх двайцятьох сіл засвідчити свою вірність луговій і сокільській ідеї. З кількох сіл приїхали також кінні бандерії старших господарів, разом 104 їздців. По пробі вправ рушив похід на стрілецьку могилу на цвинтарі коло церкви. По Службі Божій і панахиді знову похід на площу вправ, з їздцями на обмаєних конях по переду. З полудня почались вправи, що випали складно і гарно на повне вдоволення зібраної публики. Вкінци дефіляда перед головою лугової орґанізації, д-ром Дашкевичем і орґанізатором Лугів у Бучаччині, інж. Королем, якому д-р Дашкевич вручив срібну відзнаку за його працю.

В селі **Розгадові,** пов. Зборів, відбулося Лугове свято дня 9. вересня. Після Служби Божої і панахиди, на якій о. Ґайовський виголосив патріотичну проповідь, свято почалось привітами. Між іншими промовляв голова Повітового Комітету УНДО, д-р В. Левицький і сенатор М. Кузьмин. Місцевий хор відспівав кілька гарних пісень, а відтак відбулись складно вправи Лугів, місцевого і з сімох сусідних сіл. Свято закінчилось дефілядою і відспіванням пісні „Ой у Лузі“. Учасники розійшлися сильно підбадьорені на дусі.

Польські справи.

Роздор серед польських соціялістів. — Великий страйк в Лодзі. — Скандальний процес.

Поруч справ, що вяжуться з майбутнім відкриттям сойму, найбільше галасу викликує роздор серед найбільшої польської політичної партії — серед польських соціялістів (ППС — „Польська Партія Соціялістична“). Роздор повстав на ґрунті ріжниці поглядів про відношення до уряду. Частина тягне партію до співпраці і згоди з урядом та марш. Пілсудським, частина вказує на шкідливу політику цього уряду і не хоче відмовлятися від опозиції (спротиву). В останньому тижні ці внутрішньо-партійні польські соціялістичні суперечки поглибилися і загострилися тому, що у Варшаві почав виходити новий польський соціялістичний щоденник, який є орґаном ґрупи „угодовців-пілсудчиків“. Бо треба знати, що покищо більшість партії є проти згоди і таке становище заступає теж головний партійний часопис „Роботнік“. З повстанням нового часопису, який користується отвертою підтримкою уряду, боротьба стає отвертою і голосною. Від її висліду залежить стан справ у соймі („пепееси“ мають аж 60 послів, а направду, то кермують ще двома лівими партіями, разом

на 129 голосів), та взагалі можливість ріжних змін в уряді і т. д., тому це справа для поляків зовсім немаловажна.

Другою справою, яка нині займає Польщу, це великий страйк робітників у польських фабриках сукняних і полотняних виробів. Страйкує вже десять днів 150.000 (стопятьдесять тисяч!) робітників і кінця цьому страйкові не видно. Страйк обхопив найбільше промислове місто, Лодзь, де зовсім завмерло всяке життя, бо й інші робітники демонстативно прилучаються до страйку. Причина страйку — це дуже низькі платні робітників (від 4 до 7 зол. денно) при великій дорожні у Лодзі та дуже поганих умовах праці. Робітники жадають 20 відсотків підвишки платень, але фабриканти не годяться. Очевидно, що терпить на цьому ціла держава, бо припинена є праця у найважнійшій галузи польського промислу. В останньому часі положення сильно загострилося, бо розпочався загальний страйк в цілому місті.

Цілих десять днів Польща мала велику забаву. В місті Плоцьку (на північ від Варшави) судили бувшого польського ксьондза, тепер архіепископа секти маріявітів, Ковальського, за розпусту, яку він провадив у великому маріявітському монастирі в Плоцьку. Маріявіти це молода і невелика секта, але вже досить багата і з чималими впливами серед польського населення. Тому не дивниця, що проти маріявітів воює польський клир і всі польські „ендеки“, які за весь час процесу у своїх ґазетах сухої нитки на маріявітах не залишили. Суд засудив Ковальського на два роки і 8 місяців „дому поправи“, а тому, що сам Ковальський є у великій пошані серед маріявітів, цей присуд викликав серед них велике пригноблення. У всякому разі знову вилізли на верх бруди й свинства, над якими десять днів розписувалися зі смаком польські ґазети.

Слово до наших читальників.

За ґазету в читальні.

Я хочу вірити, що у вашій читальні найдеться ґазета... Одна, дві і навіть більше. Розуміється, українські.

Бо буває так, що ґазета, хоч і найдеться в читальні, але **ви її занедбуєте, ви не використовуєте її як слід.**

Чому?

Бо ви читаєте її доривочно. Буває, що ви читаєте її що тижня а нераз знову то й місяцями не цікавитеся нею. Читаєте її звичайно лише тоді, коли випадково заходите до читальні, читаєте її так, **що вона мусить на вас ждати, а не ви на неї.**

Таке читання часописів не принесе вам багато користи. Бо щоби ґазета принесла вам користь, ви мусите читати її постійно. Лише таким робом будете набувати більшу освіту та ширший погляд на світ. Лише таким чином ви будете визнаватися як слід у політичних подіях та в цьому всьому, що діється по широкому світі та довкруги вас. Бо всі ті явища позістають зі собою в тісному звязку та випливають одно з другого настілько, що коли ви не цікавитеся ними через недовгий навіть час, то пізніще приходиться вам вже важче розбиратися в них та лучити їх в один ланцюх. Це ясне та для неодного з вас зрозуміле з власного досвіду.

Тому не занедбуйте читати ґазету постійно й витревало, число за числом, бо лише тоді принесе вам вона правдиву користь. Не ждіть, поки ґазета не впаде вам припадково сама в руки! Шукайте її самі та допильновуйте, щоб ви могли перечитати її у відповідній порі. (Бо буває і так, що ви берете в руки ґазету з перед двох, трьох тижнів і задовольняєтеся нею).

Не дозвольте, щоби ґазета ждала на вас! Противно, ви ждіть на неї!

Перешкаджає вам у тому далека дорога до читальні або інші обставини, то подбайте, щоби вона найшлася у вас у хаті.

Передплатіть її самі!

К. Пр.

Будівельна катастрофа.

ВАЛЯТЬСЯ ДОМИ В ПРАЗІ.

В Празі, столиці Чехословаччини, сталося минулого тижня велике нещастя. В самій середині міста завалився 7-поверховий дім, який щойно вибудували з бетону і заліза. В середині дому було кількадесять робітників, що його викінчували, і всі вони знайшлись серед купи румовища. Дім завалився до самого споду.

Ратунок тревав днями і ночами. Спід румовища добуто 70 осіб, між ними 43 трупів. Решту, тяжко потовчених, відставлено до шпиталю. Бракує ще 10 осіб.

Слідство викрило, що причиною катастрофи була кепська будова. До бетону вживали лихого цементу і будували з великим поспіхом, щоби ще перед зимою будинок дати до ужитку.

Кілька днів пізнійше завалився в Празі знову один дім, 4-поверховий. Нещастя сталося в ночи, коли на будові не було робітників.

У Львові при вул. Академічній будують також подібний, 6-поверховий дім.

Домова війна в Болгарії.

Партії мордують себе.

В Болгарії кипить боротьба між партіями Михайлова і ґен. Протоґерова. Прихильники ґен. Протоґерова зранили в Петріні визначного провідника комітаджі Вандова. Тоді провідник другої ґрупи Михайлова, на зборах своїх прихильників засудив на смерть усіх членів ґрупи Протоґерова. Наслідком того прихильники Михайлова напали недавно на своїх ворогів, як виходили з одної каварні в Софії. Вивязалась стрілянина, підчас котрої михайлівці убили македонця Спасова, а кілька осіб ранили.

В болгарській Македонії йдуть щодня крпіваві сутички між обома ґрупами. Доси повісили михайлівці 15 членів ґрупи Протоґерова

Нова акція безбожників.

ПРОТИРЕЛІҐІЙНА СЕМИНАРІЯ В ХАРКОВІ.

В Харкові мають більшовики утворити семинарію, що буде виховувати аґітаторів проти релігії. Щоби зміцнити безбожницьку аґітацію, протирелиґійний музей в Горлівці має утворити свої філії в ріжних провінціональних містах. В тім музею виставляють ріжні річи, які мають зогидити християнську релігію та поширити безвірство серед населення. Доси займалися протирелігійною аґітацією окремі „товариства безбожників“, що уладжували виклади про те, як найуспішнійше нищити віру в Бога, та заступити її вірою в Леніна.

Зачувати, що до харківської протирелігійної семинарії зголосилося багато галицьких сель-робів.

Двіста тисяч людей вимордовано.

КРІВАВА РЕВОЛЮЦІЯ В КИТАЮ.

В китайській провінції Гансу вибухло повстання магометан, що творили третину населення. Китайська влада здавила повстання жорстоко. Вимордовано коло двіста тисяч людий. Багато сіл зруйновано, а землеплоди знищено. Люди, які втікли з життям, находяться без харчів і одежі. Дороги переповнені втікачами, що кочують під голим небом і примирають з голоду. Провінції грозить голодова смерть, бо жнива, які випали і так кепсько, знищили повстанці. Навіть ратункова комісія, що перебуває в цих сторонах, має харчі тільки на короткий час, а з дальших сторін спровадити харчі годі.

Положення погіршується через численні військові відділи, які стягнено з інших провінцій. Вони допускаються страшенних безправств, нищать край і побільшують голодове лихо.

Сумне геройство.

Напад на редактора „Діла“.

До редакції „Діла“ впало в понеділок, 15. ц. м. двох молодих людий з палками і зажадало від головного редактора вияснення в справі якоїсь статті. Не ждучи на вияснення один з них зневажив чинно редактора, а потім оба вийшли скоро з редакції, мовлячи: „Радимо не згадувати про це в ґазеті, бо буде ще гірше“. Напасником був студент С. Стефаник, син відомого українського письменника.

Заки рука справедливости осудить цей дикий виступ молодих людий, мусимо напятнувати його перед цілим нашим громадянством як вчинок негідний культурної людини, тим більше, що причиною нападу була тільки ріжниця думок. Таким геройством України не збудуємо, тільки її зруйнуємо! Чому того геройства нема там, де треба?

НОВИНКИ.

— **Забороняють основувати читальню.** Станиславівське воєвідство заборонило основувати читальню „Просвіти“ в Ляхівцях ніби тому, що читальні „Просвіти“ стали в останньому часі осередками політичної аґітації!

— **До батьків глухонімих дітей** в цілому краю звертається „Рідна Школа“ зі зазивом, щоби подали небавом Головній Управі „Рідної Школи“ у Львові, Ринок ч. 10, імена і вік таких дітей, а батьки з поза Львова ще й заяву, чи моглиби удержувати свою дитину у Львові, де наміряється отворити школу для цих дітей під проводом фахового вчителя. У цій школі має глухоніма дитина навчитися відчитувати людську мову з уст і порозуміватися з людьми живим словом, а крім того набути знання, яке подає всенародня школа, щоби колись могли самостійно заробляти на хліб.

— **Занехані податки.** Польські ґезати доносять, що на новій соймовій сесії польський уряд вже не виступить з проєктами законів про нові селянські податки, а саме ґрунтовим і будинковим. Як відомо, ці проєкти, внесені міністром скарбу Чеховичем, сойм відкинув у першім читанню.

— **Зима за плечима.** В Карпатах впав уже сніг а на долах сильно постуденіло. Про холоди доносять також з інших держав. Метеорольоґи заповідають скору і гостру зиму і кажуть рахуватися з тим, що вже з кінцем жовтня або з початком листопада виступить справжня зима чи то як гострі морози чи як сніжні опади. Вже тепер в ночи виступає на землі іней, а досвід учить, що за інеєм приходить вчасна зима. В останніх днях пробував уже падати сніг а в ночи показався мороз.

— **Скарги без підпису важні.** До міністерства вбнутрішних справ приходить багато писемних скарг на діяльність провінціональної влади і поодиноких урядників. Письма були звичайно без підпису і тому кидано їх до коша. Тепер міністер Складковскі приказав розглядати ті письма так само, як скарги підписані. Підчас інспекційних подорожий він переконався, що в тих скаргах є переважно правда, та що багато горожан на провінції пише скарги без підпису, боячись переслідувань від влади.

— **Біда зі самоходами.** Все частійше чувати про нещасливі випадки, спричинені самоходами. Недавно особовий самохід, що їхав з Бродів до Золочева, наїхав на віз селянина Батинчука, наслідком чого віз перевернувся, жінка Батинчука тяжко потовклася, а один кінь зломав обі ноги. Інший самохід, що їхав через село Борги, вдарив на ялівку, що йшла з поля, і зломав їй ногу. Не диво, що сільське населення не любить самоходів, а часто пробує їм навіть робити перешкоди, за які суди строго карають.

— **Що робиться для жінки?** Альбанський король Ахмет Зоґу перейшов з магометанської віри на християнську. Охрестив його в римо-католицькім обряді папський нунцій Дель Пієтро. Приняття християнства стоїть у звязку з наміром албанського короля оженитися з християнкою.

— **Шибениця в Коломиї.** Дня 13. жовтня ц. р. виконано смертний присуд на 26-ім Івані Гапчуку із Жабя. Минулого року Гапчук підпалив хату свого шваґра Ів. Риндзака і повбивав з кріса 5 осіб, що хотіли вийти з горіючої хати, між ними свою маму і сестру. Причиною був спір за ґрунт. Засудженого на смерть повісив кат з Варшави.

— **Великий лет понад океан.** З Німеччини вилетів 10. жовтня великий повітряний корабель „Цепелін“ (подовгастий бальон з моторовою кермою) і полетів до північної Америки. Взяв зі собою 60 людей, між ними 20 пасажирів, та 5.000 кг. почти. Тому, що на північнім Атлянтійськім океані панують тепер великі бурі, „Цепелін“ вибрав окружну дорогу понад Еспанію і північно-західні береги Африки, а звідси вже крізь океан понад Азорські острови, перебуваючи дорогу 10 тисяч кільометрів. В понеділок, 15. ц. м. повітряний корабель був уже в Америці, витаний всюди масами народу. Кружив над Ню-Йорком і сусідними містами а опісля осів в пристані Лейкгорст.

— **Коли то скінчиться?** Микола Зварич, 17-літний хлопець в Загвіздю пов. Станиславів, найшов на поли артилерійський набій. З цікавости почав його розбирати і спричинив вибух, який роздер хлопця. Кусники його тіла найдено кілька метрів від місця вибуху.

— **Масово фальшують вино.** Міський уряд для досліду харчів у Львові ствердив, що майже все вино у Львові є не з винограду, але фальшоване при помочи овочевих вин або хемічним способом.

— **Злочинна сваволя.** В Новім Санчи судили чотирох мешканців Нового Села за те, що на гостинци, який веде до Криниці, положили поперек грубе дерево, щоби спричинити катастрофу переїзджаючих самоходів. Трибунал покарав їх дуже остро, бо двох засудив по рокови тяжкої вязниці, а двох по три місяці. Є це перший вирок у Польщі за таку провину.

— **Конекради.** Перед карнім трибуналом у Львові станули три конекради з яворівського повіту, а саме З. Огородник, С. Мацула і З. Вацусь. Їх діяльність була така велика, що трибунал засудив Огородника на 4 роки вязниці, а його товариші дістали по 3 роки.

— **Вже й жиди бються.** В Ятвягах пов. Мостиска гандляр Янкель Ліхт убив свого конкурента Аврама Гавсмана, вдаривши його палицею по голові. Опісля чотири дні волочився по полях, аж вкінци зголосився до суду в Мостисках.

— **Бандитизм.** До мешкання Давида Майзельса, двірського службовця в Кориунку, пов. Яворів добулося в ночи трьох замаскованих бандитів і зажадали гроший. Стрінувшись з опором, застрілили його на місци і втікли.

— **Заповів собі смерть.** Один селянин в сербськім селі Уйсек заповів перед кількома місяцями, що умре дня 4. жовтня ц. р. Коли надійшов цей день, селянин замовив собі трумну, зібрав коло себе цілу родину, з якою попрощався, і в полудне засів до спільного обіду. В тій самій хвилі упав мертвий від апоплектичного удару. В цілій околиці цей факт викликав велике диво.

— **Буря в Теребовельщині.** В теребовельськім повіті шаліла в ночи на 12. ц. м. сильна буря з градом. В селі Іванівці грім убив два коні в полі. В тім самім часі грім поразим дві жінки, які дві години лежали без памяти. Коли обложено їх землею, удалось їх відратувати. Буря з громами і градом наробила великої шкоди в тютюнових плянтаціях.

— **Підозріла пожежа.** У фабриці дахівок у Ходорові вибухла пожежа, яку вгасила пожарна сторожа. Підозрівають, що огонь підложено у звязку з недавними заворушеннями місцевого населення ізза ходорівського ставу.

— **Смерть вязнів.** В американськім місті Дженетіс вибухла пожежа у вязниці, в якій сиділо 280 вязнів. Всі кинулись до вихідних дверей, причім згоріло кільканайцять осіб. Огонь підложив хтось із вязнів, щоби замішання в часі пожежі використати до втечі.

— Знову про новий стиль. Митрополит Діонисій одержав від царгородського патріярха письмо в справі нового календарного стилю в церковнім життю. Патріярх знову пригадує митрополитови православної церкви в Польщі про потребу зведення нового стилю, незгідного з вимогами часу. При тім патріярх радить увести його негайно, не чекаючи на собор і його постанови.

— Пенсія для В. Стефаника. Радянська влада на Україні призначила для українського письменника Василя Стефаника досмертну місячну пенсію у висоті 150 карбованців (75 долярів) за його великі заслуги для української літератури.

— Важний винахід. Одному американському вченому удалось зробити відкриття, що має велике значіння для сільського господарства. Він найшов спосіб, що робити з курячими яйцями, щоби з них викльовувались самі курки а не когути. Звичайно курка висиджує половину курок і половину когутів. Для ґаздинь, що мають дохід з продажі яєць, когут є все втратою. Американський вчений найшов тепер спосіб так насвітлювати яйця, щоби з них виходили курки і то на кождих 100 яєць стільки курок, скільки вони хотять. Для сільського господарства це дуже важний винахід, та не знати, чи він практичний і чи до нас дійде.

— Заговір проти альбанського короля. Проти альбанського короля Ахмета Зоґу викрили заговір. Влада розправилася із заговірниками жорстоко. Дванайцять заговірників повішено на ринку міста Тірани, а коло 200 осіб увязнено.

— Полонені із світової війни. Відбувся недавно зїзд бувших учасників світової війни. Принято внесок із зазивом до Союза Народів, щоб зажадав від московського уряду вияснення, чи на Сибіри є ще полонені із світової війни. Цей внесок стоїть у звязку з чуткою, що в сибірських копальнях працює ще 20 тисяч полонених.

Новий український часопис.

„Подільський Голос" в Тернополі.

З днем 1. листопада 1928 р. буде виходити заходами тернопільської орґанізації УНДО в Тернополі двотижневик під заголовком „Подільський Голос", котрий появлявся в Тернополі довгий час аж до вибуху світової війни і відограв значну ролю на Поділлі в політичній, національно-культурній і економічній орґанізації нашого народу. Видавцем часопису є посол д-р Степан Баран, бувший редактор „Свободи", а за редакцію відповідає п. Василь Бачинський. Часопис буде появлятися покищо як двотижневик 1. і 15-го кожного місяця, а від 1. січня 1929 р. буде виходити що тижня і буде заступати інтереси українського народу на основі програми Українського Національно-Демократичного Обєднання передовсім на терені Поділля і Опілля, себто на тій нашій національній території, котра з давна, а тимбільше нині, є найбільше загроженою. До кінця біжучого року передплата виносить 1 зол., поодиноке число буде коштувати 25 сот. Адреса редакції і адміністрації: Тернопіль, вул. Міцкевича ч. 3, (домівка Українського Банку Кооперативного).

Обовязком наших діячів і орґанізаторів, зокрема на Поділлі і Ополлі, є поперти всіми силами новий наш партійний часопис, перший партійний часопис УНДО на провінції в Галичині та подати до адміністрації „Подільського Голосу" адреси наших відніших громадян, зокрема селян з Поділля і Опілля.

Румунська реформа.

Почта як в середновічних часах.

Румунський уряд переводить великі ощадности в державній господарці. Між иншим реформує почту. По селах і почтові уряди будуть скасовані, а листи, гроші, ґазети і т. п. будуть доручувати нові почтарі. На кождого почтаря припадає 6 громад. Почтар являється раз на тиждень у селі і дає трубкою знати, що він іде до громадського уряду. Там збігаються на голос трубки всі, хто гадає, що до него щось прийшло. Хто прийде до громадської канцелярії, дістане те, що йому почта принесла. Невідібрані письма забирає почтар назад і приносить їх знову аж на другий тиждень. Тоді починається все на ново.

Чи на такій реформі вийдуть добре люди, можна сумніватись. Зате зискає державний скарб, бо на самій Буковині стратить службу яких 300 урядовців. Одночасно почтарами зробить самих „своїх" людий. Цей „порядок" має зачатись від нового року.

Як зарядити бракові паші?

Майже у всіх околицях, а передусім підгірських і гірських цего року наслідком посухи не зародили сіножати, конюшини а також збір соломи і зернових рослин є дуже низький. В слід за браком обємистої паші бракне також ситної паші і то в околицях, що потерпіли від градобиття. Господарі будуть змушені випродувати худобу, а та, яку будуть тримати, не буде цілком виплачуватися. Через випродання худоби зменшиться кількість стаєнного гною, а в слід за тим недобре гноєні поля заростуть бурянами і будуть в дальших роках давати дуже низькі збори. Тому через брак паші господарі можуть втратити дуже богато не лише цего року, але і в слідуючих роках. Такі лихі вигляди на будуче повинні змусити всіх господарів, щоби старалися цего року використати все на пашу і перезимувати, а не випродувати худобу за безцін.

Господар повинен старатися, щоби не змарнувалася навіть найменша часть обємистої паші. Тому вся бараболянка, гороховянка, кукурузовиння не повинні марнуватися на полі або на обійстю, але їх треба уложити з другою ліпшою пашею і заквасити, бо тоді стають більш поживними і смачними. Господарства, що положені близько цукроварень повинні закуповувати жмаки і разом з ними заквашувати другі менше вартісні паші. Жмаки з цукрових бураків, добре заквашені є дуже доброю пашею для худоби. Можна їх заквашувати з різаною бараболянкою, гороховянкою, кукурузовинням, лише це все мусить бути без коріння, землі і здорове, не стухле ні зігниле. Менше вартісна паша по заквашенню є здоровою, поживною та можна нею заступити бракуюче сіно або солому на січку.

Не можна також лишати цукроварові меляссу. Мелясса має ще около 50 проп. цукру і годиться дуже добре на пашу для худоби. Разом з меляссою можна згодувати ріжні відпадки як полову, порізане кукурозовиння, соняшник і другі

Ситної паші цего року не буде також забогато. А що обємистої паші буде замало майже в кождім господарстві то худоба повинна діставати більшу пайку ситної паші. В першу чергу треба буде кружкам „Сіль. Госп." подбати за перерібку сімя конопель і льону на місцях в повіті, щоби дуже цінна ситна паша-макухи не мандрувала до маґазинів, а з відтіль за границю, але верталася до господарства. Подібно повинні кружки розвести широку акцію за спільним закупном ґрису в млинах та у війська, що може в великій мірі причинитися до вдержання худоби в добрім стані під оглядом годівельним. Крім цего треба би використати на ситну пашу для худоби жолуді та каштани. Жолуді і каштани є гіркі і тому звірята їх нерадо приймають. Зразу можна давати менші кількости, а коли звикнуть, давати денно навіть 5 кґ. на штуку. Щоби не були дуже гіркі, можна їх мочити і подавати варені. Каштани і жолуді до переховання на зиму треба сушити, або розстелені в тонкій верстві переховувати в продувних місцях. Каштани мелені або варені дається мішані з другою пашею всім звірятам крім молочних коров, бо молоко дістає гіркавий смак. Зате коням, свиням і опасовим штукам можна давати жолуді і каштани без шкоди для їхнього здоровля.

Б. Волинець.

ДОПИСИ.

ГРИМАЛІВЩИНА. **(Посвячення будинку читальні „Просвіти" в Паївці. — Посольське справоздавче віче).** В селі Паївці, грималівського судового округа, відбулось дня 30. вересня ц. р. торжественне посвячення новозбудованого дому Просвіти і справоздавче віче сенаторів і послів Українського Соймового Клюбу УНДО. Мале сільце зрозумівши потребу власної просвітньої домівки, в короткім часі, бо в несповна чотирох місяцях вибудовало величавий будинок з каменя, критий бляхою, в котрім будуть мати приміщення всі місцеві установи, як читальня „Просвіти", кооператива „Нива", товариство „Луг", кружок Сільського Господаря, кружок Союза Українок і аматорський кружок (велика саля вистав). О год. 9.30 вирушив похід зі сусідного села Зеленої. Кінна бандерія в українських строях, зложена з хлопців і дівчат села Паївки, під звуки українських пісень наївської музики супроводжала визначних гостей, як сенатора А. Горбачевського, послів д-ра С. Барана і А. Кунька, як також велику скількість дооколичної інтеліґенції і селян. Коло дому Просвіти перед тріюмфальною брамою делеґація Паївки витала хлібом, сілю і водою достойних гостей, а малі дівчатка сипали квіти аж до чудово уряидженого вівтаря у стіп дому, де мало відбутись торжество. Полеву Службу Божу відправив о. сов. Р. Зарицький, парох Вікна, при асисті о. Й. Ганкевича, пароха Красного і о. сов. Т. Пиндуса, пароха Зеленої. Взірцевий порядок утримували Луги з Паївки і Зеленої, а здисциплінований хор з Вікна під проводом дир. Фіка причинився також до звеличення свята. По Службі Божій посвячення дому і панахида. Слідують привіти від представників місцевих і замісцевих українських установ і по чвертьгодинній перерві п. Пісецький отворив справоздавче віче.

Перший промовляв сенатор А. Горбачевський, зясовуючи діяльність Українського Клюбу у варшавському соймі, дальше пос. А. Кунько на теми господарсько-економічні і пос. д-р С. Баран про орґанізацію. Відтак забирали голос П. Рудяк, селянин з Новосілки, Герман і Тильчак, селяни з Вікна і Камуля, селянин з Паївки. Ухвалено відповідні резолюції. Між иншим візвано українських послів, щоби заступилися за нашою кооперацією і постаралися, щоби гроші з податків нашого населення були звернені поміж населення в формі довгореченцевих кредитів. Крім того, щоби польський уряд здержав парцеляцію поміщицької землі поміж мазурів, а всю землю розділив поміж місцеве населення, а також, щоб звільнив дім Просвіти в Скалаті, який до нині занятий військом і через те всі українські товариства в Скалаті є позбавлені власного дому. Вечером аматорський кружок відіграв з великим успіхом „Ой не ходи Грицю".

КОЛОМИЙЩИНА. (Темнота народу). В першій половині місяця вересня ц. р. в селі Вербіж Нижній родина одного селянина пустила чутку про нечисту силу, яка в городі, засадженім кукурудзою, кидає грудками землі, шульками кукурудзи, гарбузами, бураками і т. п. Вістка про появу нечистої сили облетіла швидко сусідні села, а наслідком того люде відвідували той огород як яке святе місце. По сусідних селах повстали два табори, табор віруючих в нечисту силу і табор невіруючих. Одні доказували, що є опирі, відьми, чорти та взагалі нечиста си.., другі доказували, що нема чортів, а якби були чорти, яким темні люде приписують дуже велику силу, то їх вчені, розумні люде зловилиби та запрягли до машин, моторів, як запрягли пару водну, електрику і т. д. Люде довший час спорили зі собою, переконували себе, закладалися, а заліг пропивали. Аж вкінці державна поліція із сусідного села Іспас занялася справою і нечиста сила більше не показувалася, щезла, але не щезла темнота, а з нею віра в нечисту силу. Сумно, а заразом смішно, щоби в XX. століттю, коли люде літають у воздусі як птахи, добувають зі світла музику, говорять зі собою з двох кінців світа, наші села вірили ще в чари та нечисту силу. **М. Л.**

ДІБШЕ, ПОВ. БЕРЕЖАНИ. **(Посвячення угольного каменя).** Дня 7. вересня п. р. відбулося в Дібшу посвячення угольного каменя під будову читальні „Просвіти". Посвячення доконав місцевий парох при великому здвизі народу. Святочну промову виголосив посол В. Целевич, а привіт від пластового товариства студ. Вол. Рижевський. В святі брало участь товариство Луг і грала пластова орхестра з Бережан. Громадяне Дібша приступили до великого діла та ініціятивою голови читальні і при допомозі односільчан з Америки. По полудні на подвірю прихідства відбувся концерт пластової орхестри і фестин з танцями.

Нові книжки і видання

ПОЛІТИКА НАЦІОНАЛЬНОГО ТАБОРУ. Видання Українського Національно-Демократичного Обєднання. Зміст: Олекса Черкавський: Українське Національно-Демократичне Обєднання, його програма і тактика. — О. д-р Гавр. Костельник: Церква в українському народі. — М. С-ка: Жіноцтво в суспільному життю. — М. Творидло: Як ми відбудували село. — В. Панейко: Як Альзація визволилася з неволі? — Е. Фаґе: Любов батьківщини.

ЗА УКРАЇНСЬКУ ШКОЛУ. Політична бібліотека Українського Національно-Демократичного Обєднання. Зміст: Промова посла Вол. Целевича в польському соймі. — Промова сенатора Мих. Галущинського в польському сенаті. — Інтерпеляція послів Українського Клюбу в справі українського учительства. Львів, 1928. Сторін 62.

УЖИВАЙМО ЯК НАЙБІЛЬШЕ ЯРИН! Бібліотека для господинь „Добра Хазяйка", випуск I. Сторін 32, ціна 75 с. Накладом вид. „Жіноча Доля" в Коломиї.

Д-р В. Ганьківський: МАТИ І НЕМОВЛЯТКО. Поради жінкам і матерям. Накладом вид. „Жіноча Доля" в Коломиї. Стор. 36, ціна 50 с.

Д-р В. Ганьківський: ТУБЕРКУЛЬОЗА. Накладом вид. „Жіноча Доля" в Коломиї. Стор. 16, ціна 30 с.

Ольга Кисілевська: ЯК ВЕСТИ ПРАЦЮ В ЖІНОЧИХ ГУРТКАХ. Накладом вид. „Жіноча Доля" в Коломиї. Сторін 16, ціна 50 с.

Як скоро ростемо?

Цікаво знати.

Новонароджена дитина довга звичайно на пів метра. За перший рік життя приростає звичайно на 20 цм. Між 1, а 2-им роком прибуває ще 9 цм., в третім році 6 цм. Опісля довжина побільшується що року тільки о 3½ цм. Від 16-го року чоловік росте дуже поволи. Молодий чоловік не осягає своєї повної висоти перед 25-им роком, виростаючи на протязі останніх 5 літ ледви по 1 цм.

Хлопці і дівчата ріжняться щодо росту. Виняввши перший рік життя, приріст довжини у хлопців буває найбільший між 16, а 17-им роком. Дівчата осягають свій повний ріст уже коло 16-го року життя. Зате хлопці ростуть довше і розвиваються поволійше.

Ріжні части тіла ростуть неоднаково скоро. Ноги є при кінци 3-го року два рази довші, під конець 12-го року три рази довші. Волося росте 0.04 цм. денно, однак волос не треває довше як 6 літ, потому випадає. Нігті відновлюються менше більше в часі чотирох місяців.

Ціни у Львові.

Збіже. Пшениця двірська 45·25—46·25, селянська 43·—44, жито 34·75—35·75, ячмінь бровар. 35·50—36·50, на мливо 27·75—28·75, овес 31·25—32·25, кукурудза 44, гречка 31—32, просо 39—40, конюшина 220—250, мак 100—110, горох 42—44, фасоля 50—70, сіно 19—20, солома 5—5·25.

Худоба. За 1 кґ. живої води: воли 1·60—1·80, корови 1·45—1·60, ялівки 1·35—1·60.

Гроші. Доляр ам. 8·88, канад. 8·82, чес. корона 6·26, шілінґ 1·25, лей 0·05, франц. франк 0·34, нім. марка 2·14, червонець 26—27.

Смішне.

БІДА З КІНЬМИ.

— Чи ви любите коні? — Дуже. — А коні вас? — Не дуже. — А звідки то знаєте? — Бо як тільки сяду на котрого, то зараз скине мене на землю!

ДОБРА ПОЗНАКА.

— По чім пізнати, чи курка стара чи ні?

— По зубах.

— Коли курка не має зубів!

— Ба, але я маю. Як тверде мясо, то кажу, що стара, а як мягке, то молода.

З Товариства Прихильників Освіти. Виділ Т-ва Прихильників Освіти у Львові прохає збіркові комітети і поодиноких людей негайно звернути всі збіркові листи, які канцелярія розіслала в часі „Місяця Студента", щоб можна було оголосити в часописах вислід зі збірки. Виділ прохає також звернути заяви вступлення в члени Т-ва. — Львів, дня 15. жовтня 1928. — За Виділ: **Володимир Децикевич** в. р., голова, **Омелян Дражньовський** в. р., секретар.

ПОДЯКА.

Читальня „Просвіти" в Джурині, пов. Чортків, складає отсим щиросердечну подяку п. **Яремі Цепенді** в Ню-Йорку за присилку на докінчення будови читальняного дому збірки в сумі 21 долярів. На сю збірку зложили пп. **Яків і Михайло Квасниця** по 5 долярів, а решту знайомі п. Яр. Цепенди і він сам. Наших жертводавців, що на далекій американській землі не забули за культурні потреби свого рідного села, ставимо у примір всім джуринянам в Америці й Канаді, щоб вони і від себе причинилися до докінчення нашого читальняного будинку. — Джурин, у вересні 1928. — За читальню „Просвіти": **Іван Блаженко**, голова; **Семен Братків**, писар.

Видає С-ка „Діло", зар. стов. з обмеж. пор. — За редакцію відповідає Ол. Кузьма. — З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.